

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор**

М. В. Лошицький

року

ВИСНОВОК

Науково-дослідного інституту публічного права щодо дисертації Мозолевського Петра Вячеславовича на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» від 17 вересня 2018 р., протокол № 8

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару відділів проблем публічного права, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, публічно-правового забезпечення розвитку підприємництва, проблем захисту суб'єктів публічно-правових відносин Науково-дослідного інституту публічного права від «27» березня 2020 року.

Присутні:

доктор юридичних наук, професор Галуцько В.В., доктор юридичних наук, професор Денисюк С.Ф., доктор юридичних наук, доцент Калатур М.В., доктор юридичних наук Трофімцов В.А., доктор юридичних наук Шкляр С.В., доктор юридичних наук, старший дослідник Іванишук А.А., доктор юридичних наук, доцент Миськів Л.І., доктор юридичних наук, доцент Дрозд О.Ю. (науковий керівник), кандидат юридичних наук, доцент Сорока Л.В., кандидат юридичних наук, старший дослідник Куркова К.М., кандидат юридичних наук Гейц О.О.

З присутніх – 8 докторів юридичних наук та 3 кандидати юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Мозолевського П.В. на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за

спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Мозолевського П.В. на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Доповідач обґрунтувала актуальність обраної теми, визначив мету, завдання, методологію та методіку, охарактеризував об'єкт та предмет дослідження, виклав основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказав науково-практичну значущість роботи, зазначив про впровадження результатів дослідження.

Автором зазначено, що розбудова України як демократичної, соціальної та правової держави, призвела до проведення масштабних реформ фактично у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і у сфері державного управління. Результатом цього стало зростання ролі органів місцевого самоврядування в управлінні державою. Разом із тим, в діяльності вказаних органів залишається чимала кількість проблем, однією із найважливіших серед яких є питання забезпечення ефективності роботи органів місцевого самоврядування взагалі та кожного їх працівника зокрема. Відомо, що досягти необхідного рівня якості та ефективності роботи працівників, незалежно від того, в якій сфері суспільного життя вони здійснюють свою трудову діяльність, є створення умов для мотивації їх трудової (службової) діяльності.

Найбільш ефективним шляхом забезпечення належної мотивації працівників, зокрема у сфері місцевого самоврядування, є система заохочень. В умовах реформування системи правового регулювання місцевого самоврядування, вивчення та аналіз системи заохочень посадових осіб є принципово актуальним, оскільки професійно налагоджена система заохочень стає фактором підвищення мотивації не тільки осіб, що вже працюють в системі місцевого самоврядування, а й мають бажання використати своє право на службу в даних органах. Додатковою ознакою є підвищення статусу й авторитетності служби в органах місцевого самоврядування за рахунок забезпечення належних умов праці та мотивації. Окрім того, за рахунок ефективного та соціально справедливого заохочення вбачається можливим суттєве зниження рівня корупції.

Незважаючи на чималу кількість наукових розробок, питання правового регулювання заохочень працівників розглядалось або ж поверхнево, в розрізі окремих проблематик, або ж не досліджувалось взагалі.

Таким чином, недосконалість організаційно-правових механізмів застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених окресленій проблематиці, обумовлюють актуальність та своєчасність представленого дисертаційного дослідження, яке присвячено теоретико-

методологічним та практичним проблемам правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою і логікою дослідження та складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

По завершенню доповіді Мозолевському П.В. присутніми були поставлені такі **запитання**:

Калатур М.В.: Шановний Петро Вячеславович, назвіть основні ознаки заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Відповідь: Основними ознаками заохочень працівників органів місцевого самоврядування є такі: впливають із права на працю та права на службу в органах місцевого самоврядування; сприяють якісному виконанню умов трудового договору (контракту); регламентуються на підставі загального трудового та спеціального законодавства; виступають спеціальним соціально-правовим способом мотивації працівників до праці; характеризується трудо-правовою процедурою застосування, зокрема, застосовуються органом місцевого самоврядування разом або за погодженням із виборним органом первинної профспілкової організації; можуть мати моральний або матеріальний вираз.

Денисюк С.Ф.: Розкрийте будь ласка основні тенденції удосконалення законодавчого забезпечення права на службу в органах місцевого самоврядування.

Відповідь: Основними тенденціями удосконалення законодавчого забезпечення права на службу в органах місцевого самоврядування є наступні: 1) розробка системних підходів до визначення професійних, ділових та морально-етичних вимог до громадян, які приймаються на службу до органів місцевого самоврядування; 2) визначення процедури здійснення права на службу в органах місцевого самоврядування (наприклад, обрання, проведення конкурсу тощо); 3) визначення доступних механізмів укладення трудового договору, умов праці посадових осіб місцевого самоврядування; 4) забезпечення мотивації громадян до служби в органах місцевого самоврядування; 5) визначення механізмів професійного наставництва в органах місцевого самоврядування; 6) визначення чітких підстав припинення служби місцевого самоврядування.

Трофімцов В.А.: Охарактеризуйте основні етапи застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Відповідь: Нами було виокремлено такі етапи та підетапи застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування: 1. підготовка до прийняття управлінського рішення. Цей етап включає: а) визначення кола працівників та їх заслуг, тобто доцільність здійснення заохочень; б) визначення суми коштів, які знаходяться в фонді преміювання, та котрі можна застосувати для заохочення; в) визначення суми заохочення (наприклад суми премії); 2. прийняття управлінського рішення, яке

супроводжується виданням відповідного наказу, тобто відбувається його правове оформлення; 3. реалізація управлінського рішення, яке передбачає безпосередню видачу заохочень (нарахування та подальша виплата премій); 4. контроль за виконанням управлінського рішення.

Сорока Л.В.: Скажіть будь ласка, чи існують на сьогоднішній день день якісь недоліки порядку застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування? І якщо так, то які саме?

Відповідь: На сьогоднішній день порядок застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування врегульований досить поверхнево, а норми права, якими вони регулюються, розпорошені в чисельних нормативно-правових акта різної юридичної сили, що в свою чергу призводить до неоднозначного їх тлумачення. Серед недоліків вказаного порядку слід віднести: а) відсутність чітких критеріїв, які необхідно враховувати при визначенні кола осіб, що заслуговують на заохочення; б) недостатньо врегульований порядок формування та видання наказу про заохочення працівників, його зміст та структуру; в) неврегульованим є питання здійснення нагляду і контролю за реалізацією управлінських рішень, пов'язаних із застосуванням заохочень до працівників органів місцевого самоврядування. Враховуючи наведе вище вважаємо доцільним у діючому Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування» виокремити окремий Розділ, який необхідно присвятити порядку застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Гейц О.О.: Назвіть ключові напрямки удосконалення законодавчого регулювання заохочення працівників в органах місцевого самоврядування, які Вами було виокремлено в процесі дисертаційного дослідження.

Відповідь: Виділено такі напрями удосконалення законодавчого регулювання заохочення працівників в органах місцевого самоврядування: 1) розробка та прийняття Дисциплінарного статуту органів місцевого самоврядування (в якому, окрім питання заохочення працівників відповідних органів, необхідно приділити увагу і іншим важливим аспектів трудової діяльності даної категорії службовців); 2) необхідним також є формування новітнього загального трудового законодавства, зокрема, ТК, який би створив організаційні та правові умови для забезпечення ефективної мотивації праці всіх категорій працівників. Необхідно також розширити перелік заходів заохочень, зробивши акцент на матеріальну сторону; 3) покращення потребує організаційно-правовий механізм протидії корупції в діяльності органів місцевого самоврядування. В якості окремого напрямку необхідно назвати: а) формування суспільної ідеології щодо позитивної мотивації працівників; б) стимулювання мотивації роботодавців по застосуванню заходів заохочень. Таким чином, вказані напрями, як вбачається, дозволять покращити не тільки правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, а й фактично всіх категорій працівників.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – **доктора юридичних наук, доцента – Дрозда Олексія Юрійовича.**

У висновку зазначено про тематику опублікованих статей та апробацію результатів дослідження, а також дані про впровадження науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення правового регулювання працівників органів місцевого самоврядування.

Як показав аналіз змісту наукової розробки, проведене дослідження відповідає вимогам актуальності, оригінальності підходу дослідження, а отримані результати характеризуються ознаками наукової новизни. Незважаючи на чималу кількість наукових розробок, питання правового регулювання заохочень працівників розглядалось або ж поверхнево, в розрізі окремих проблематик, або ж не досліджувалось взагалі.

Враховуючи комплексність та системність дисертаційного дослідження, при розкритті обраної теми використовувалися не тільки спеціальні, але й загальнонаукові методи, зокрема, логіко-семантичний, документального аналізу, порівняльно-правовий, теоретико-прогностичний тощо.

Дисертаційне дослідження характеризується достатньо розгорнутою і, загалом, вдалою структурою, що дозволило зупинитись не лише на вивченні проблеми в цілому, але й на окремих її аспектах та виявити взаємозв'язки між ними. Питання аналізуються послідовно, показана їх взаємообумовленість.

Робота є самостійним науковим дослідженням, містить власне розуміння автора щодо шляхів вдосконалення правового регулювання працівників органів місцевого самоврядування.

В цілому, висновки проведеного дослідження характеризуються науковою новизною. Кількість і якість висновків дисертанта свідчать про науковий характер дослідження, що відповідає освітньо-науковому ступеню доктора філософії. Принципові зауваження наукового керівника враховані та знайшли вирішення при доопрацюванні дисертаційного дослідження.

У висновку науковий керівник зазначив, що дисертація Мозолевського П.В. є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, доцент Миськів Л.І. відзначила високий науковий рівень дисертаційного дослідження Мозолевського П.В. Актуальність проблематики права на службу в органах місцевого самоврядування посилюють сучасні тенденції, які пов'язані із проведенням кодифікації трудового законодавства, гармонізації його положень із нормами законодавства ЄС. Попри значну кількість проведених наукових розвідок у цьому напрямку, залишається невирішеним ряд проблем, зумовлених відсутністю цілісного комплексного підходу щодо правового регулювання працівників органів місцевого самоврядування. Недосконалість організаційно-правових механізмів застосування заохочень до працівників

органів місцевого самоврядування, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених окресленій проблематиці, обумовлюють актуальність та своєчасність представленого дисертаційного дослідження.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності та особливостей правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, а також опрацюванні пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення відповідного законодавства.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства України, а також практики застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, а також на основі опрацювання найбільш позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначити напрямки вдосконалення відповідного законодавства.

Позитивним є практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації положення, висновки та рекомендації можуть бути використані та використовуються у: правотворчості – при створенні нових (Трудового кодексу України) та вдосконаленні діючих нормативно-правових актів, нормами яких регулюється питання заохочення працівників органів місцевого самоврядування зокрема, та всіх категорій працівників взагалі; науково-дослідній сфері – при подальшій розробці наукової проблематики правового регулювання застосування заохочень до різних категорій працівників; практичній діяльності – при розробці правил внутрішнього трудового розпорядку органів місцевого самоврядування, та практичної діяльності, пов'язаної із застосуванням заохочень до працівників даних органів; освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Трудове право України», «Актуальні проблеми трудового права».

Водночас, в роботі є певні дискусійні моменти та неточності. Зокрема у висновках дисертант пропонує розробку та прийняття Дисциплінарного статуту органів місцевого самоврядування, а також веде мову про формування новітнього загального трудового законодавства, зокрема, ТК, який би створив організаційні та правові умови для забезпечення ефективної мотивації праці всіх категорій працівників. Дані висновки були б більш завершеними та логічними, якби автор навів конкретні пропозиції та зміни до

проекту Трудового кодексу України та приблизний проект Дисциплінарного статуту органів місцевого самоврядування.

Загалом, висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації. Вона є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час участі у конференціях та у ході навчального процесу.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства та міжнародних правових актів.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

На підставі вищенаведеного, дисертація Мозолевського Петра Вячеславовича на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Кандидат юридичних наук Куркова К.М. відзначила достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Мозолевського П.В., виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків і пропозицій.

Враховуючи важливість мотивації в підвищенні ефективності управлінської системи, постає необхідність у теоретичних та методологічних опрацюваннях мотивації як чинника управління та проведення комплексного дослідження поняття, структури мотивації та її реалізації у системі місцевого самоврядування. Даній проблемі присвячено низка робіт вітчизняних науковців, проте тема мотивації діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування в Україні залишається недостатньо вивченою.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, вираженістю й коректністю наукової полеміки, вмільм підбором матеріалу.

В результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети й виконав поставлені завдання. Сформульовані висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Заслуговує на схвалення та підтримку значна кількість положень, висновків та пропозицій, сформульованих автором. З позитивного боку слід відмітити висновки автора щодо окреслення основних проблем, пов'язаних із застосуванням заохочень у системі органів місцевого самоврядування. Разом з тим здобувачу варто було б надати конкретні пропозиції щодо вирішення окреслених проблем.

Загалом дисертація справила позитивне враження, хоча і містить окремі положення, які можна охарактеризувати як технічні неточності. Зокрема першим завданням дисертаційного дослідження дисертант визначає «розкрити сутність права на працю в органах місцевого самоврядування», а у пункті 1 загальних висновків розкриває сутність уже «права на службу в органах місцевого самоврядування».

Наведене зауваження в цілому не зменшує наукову та практичну цінність дисертаційного дослідження.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Мозолєвського Петра Вячеславовича на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, доцент Калатур М.В. відзначив, що для дослідження обрана актуальна тема, яка має велике теоретичне і практичне значення в сучасних умовах європейської інтеграції та децентралізації в Україні серед основних завдань яких визначається розбудова сучасного мотиваційного механізму діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у тому, щоб на підставі аналізу існуючих здобутків вчених, норм чинного законодавства України, визначити сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування та надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного законодавства, яким закріплюються організаційно-правові засади застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджені теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Заслуговують уваги сформульовані у результаті проведеного дослідження нові положення, запропоновані особисто дисертантом, зокрема: обґрунтовано доцільність розробки та прийняття Дисциплінарного статуту органів місцевого самоврядування; запропоновано авторське визначення поняття право на службу в органах місцевого самоврядування, а також окреслено найбільш характерні особливості даної категорії; окреслено

основні проблеми, пов'язані із застосуванням заохочень у системі органів місцевого самоврядування. Сформульовані висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Перелік наукових праць здобувача й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

Враховуючи вищевикладене, дисертація Мозолевського Петра Вячеславовича на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Доктор юридичних наук, професор Денисюк С.Ф. у своєму виступі підтримав попередніх доповідачів, акцентував увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків. Відзначив, що дисертаційне дослідження є теоретично і практично значущим. Підкреслив, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання, Мозолевський П.В. продемонстрував знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати, формулювати власні висновки.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані чітко та послідовно. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на підставі аналізу існуючих здобутків вчених, норм чинного законодавства України, визначити сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, та надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного законодавства, яким визначаються організаційно-правові засади застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені у відповідності з встановленими вимогами. Методи дослідження обрані правильно.

Дисертація загалом справила позитивне враження, актуальність повністю підкреслена здобувачем, робота вирізняється якісною науковою новизною та є дійсно затребуваною практикою.

Висновок – подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

У підсумку, дисертація Мозолевського Петра Вячеславовича на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Розбудова України як демократичної, соціальної та правової держави, призвела до проведення масштабних реформ фактично у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і у сфері державного управління. Результатом цього стало зростання ролі органів місцевого самоврядування в управлінні державою. Разом із тим, в діяльності вказаних органів залишається чимала кількість проблем, однією із найважливіших серед яких є питання забезпечення ефективності роботи органів місцевого самоврядування взагалі та кожного їх працівника зокрема. Відомо, що досягти необхідного рівня якості та ефективності роботи працівників, незалежно від того, в якій сфері суспільного життя вони здійснюють свою трудову діяльність, є створення умов для мотивації їх трудової (службової) діяльності.

Переконані, що найбільш ефективним шляхом забезпечення належної мотивації працівників, зокрема у сфері місцевого самоврядування, є система заохочень. В умовах реформування системи правового регулювання місцевого самоврядування, вивчення та аналіз системи заохочень посадових осіб є принципово актуальним, оскільки професійно налагоджена система заохочень стає фактором підвищення мотивації не тільки осіб, що вже працюють в системі місцевого самоврядування, а й мають бажання використати своє право на службу в даних органах. Додатковою ознакою є підвищення статусу й авторитетності служби в органах місцевого самоврядування за рахунок забезпечення належних умов праці та мотивації. Окрім того, за рахунок ефективного та соціально справедливого заохочення вбачається можливим суттєве зниження рівня корупції.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. На сьогоднішній день окремі проблемні питання правового регулювання праці працівників органів місцевого самоврядування у своїх наукових працях розглядали багато науковців. Зокрема, цій проблематиці приділяли увагу: В.М. Андріїв, В.І. Борденюк, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, С.Я. Вавженчук, С.В. Вишновецька, А.П. Заєць, І.В. Зуб, М.І. Іншин, М.М. Клемпарський, В.Л. Костюк, С.С. Лукаш, А.Р. Мацюк, В.П. Мельник, Н.О. Мельничук, Л.В. Могілевський, М.О. Міщук, О.В. Москаленко, О.М. Обушенко, В.О. Петришин, П.Д. Пилипенко, Є.Ю. Подорожній, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, В.О. Процевський, О.В. Скрипнюк, С.М. Синчук, О.В. Тищенко, Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, Л.П. Шумна, Г.І. Чанишева, В.І. Щербина, О.М. Ярошенко та багато інших. Втім, незважаючи на чималу кількість наукових розробок, питання правового регулювання заохочень працівників розглядалось або ж поверхнево, в розрізі окремих проблематик, або ж не досліджувалось взагалі.

Таким чином, недосконалість організаційно-правових механізмів застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених окресленій проблематиці, обумовлюють актуальність та своєчасність представленого дисертаційного дослідження, яке присвячено теоретико-методологічним та практичним проблемам правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження проводилося відповідно до: «Концепції реформування місцевого самоврядування», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року №333-р; «Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року №227-р; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016 – 2020 роки, ухвалених Національною академією правових наук України (рішення від 03 березня 2016 року); «Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми збереження і розвитку трудового потенціалу України на період до 2017 року» схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 липня 2009 р. № 851-р.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на підставі аналізу існуючих здобутків вчених, норм чинного законодавства України, визначити сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, та надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного законодавства, яким визначаються організаційно-правові засади застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні *завдання*:

- розкрити сутність права на працю в органах місцевого самоврядування;
- з'ясувати поняття та ознаки заохочень працівників органів місцевого самоврядування;
- визначити принципи та гарантії заохочень працівників органів місцевого самоврядування;
- надати характеристику нормативно-правовому забезпеченню заохочень працівників органів місцевого самоврядування;
- здійснити класифікацію видів заохочень працівників органів місцевого самоврядування;
- з'ясувати умови застосування заохочень працівників органів місцевого самоврядування;
- розкрити порядок застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування;

– узагальнити позитивний зарубіжний досвід правового регулювання працівників органів місцевого самоврядування та запропонувати можливості його використання в Україні;

– окреслити напрями вдосконалення правового регулювання працівників органів місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у процесі застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Предмет дослідження становить правове регулювання застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційної роботи є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання. Так, за допомогою *логіко-семантичного* вдалось визначити сутність права на працю в органах місцевого самоврядування (підрозділ 1.1), а також окреслити поняття та ознаки заохочень працівників органів місцевого самоврядування (підрозділ 1.2). Принципи та гарантії заохочень працівників органів місцевого самоврядування (підрозділ 1.3) було визначено за допомогою методу *аналізу*. Метод *документального аналізу* було використано для надання характеристики нормативно-правового забезпечення заохочень працівників органів місцевого самоврядування (підрозділ 1.4), а також для визначення умов та порядку застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування (підрозділи 2.2, 2.3). За допомогою *порівняльно-правового* методу було узагальнено позитивний зарубіжний досвід правового регулювання працівників органів місцевого самоврядування (підрозділ 3.1). *Теоретико-прогностичний* метод було використано для визначення напрямків удосконалення правового регулювання працівників органів (підрозділ 3.2). В роботі було використано і низку інших методів, які у своїй сукупності дозволили сформулювати цілісне та комплексне уявлення про сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці вчених із галузі трудового права. Окрім того, було використано здобутки фахівців із галузі адміністративного права, теорії держави і права, а також інших галузевих дисциплін, як то: філософія, соціологія, психологія, тощо.

Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані у встановлено законом порядку, Кодекс законів про працю України, а також інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, нормами яких прямо чи опосередковано визначають організаційні та правові засади застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства України, а також практики застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, з'ясувати

сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, а також на основі опрацювання найбільш позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначити напрямки вдосконалення відповідного законодавства. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні наукові положення, які виносяться на захист, такі:

уперше:

– обґрунтовано доцільність розробки та прийняття Дисциплінарного статуту органів місцевого самоврядування, в якому окрім заохочень та порядку їх надання, запропоновано закріпити питання дисциплінарної відповідальності працівників органів місцевого самоврядування. Зазначене, беззаперечно, дозволить підвищити загальний рівень дисципліни праці даної категорії працівників;

– запропоновано авторське визначення поняття право на службу в органах місцевого самоврядування, а також окреслено найбільш характерні особливості даної категорії. Визначено найбільш важливі шляхи удосконалення законодавчого забезпечення права на службу в органах місцевого самоврядування;

– окреслено основні проблеми, пов'язані із застосуванням заохочень у системі органів місцевого самоврядування, до яких віднесено: 1) відсутність ефективного та дієвого трудового законодавства, яке б створювало необхідні умови для мотивації всіх категорій працівників; 2) відсутність мотивації роботодавців з питань заохочень працівників; 3) відсутність ефективних механізмів реалізації права працівників на заохочення; 4) відсутність адекватних правових механізмів щодо мотивації праці у системі органів місцевого самоврядування; 5) відсутність належного моніторингу заохочень; тощо;

удосконалено:

– характеристику переліку принципів застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, до яких запропоновано віднести: верховенство права; законність; доцільність; справедливість; гласність; відповідальності; пріоритетності прав та інтересів працівників; зв'язку заохочень із процесом праці; взаємної зацікавленості сторін у результатах праці; диференціації видів заохочень; пріоритетності заходів заохочень матеріального характеру; універсальності умов застосування; дотримання трудової процедури;

– поняття та ознаки заохочень працівників органі місцевого самоврядування;

– наукове обґрунтування думки про те, що умови сьогодення вимагають змістити акцент серед видів заохочення у матеріальну сторону, адже в саме фінансова складова є одним із основних чинників, який «змушує» людину працювати більш якісно та ефективно;

дістали подальший розвиток:

– узагальнення недоліків порядку застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, до яких віднесено:

а) відсутність чітких критеріїв, які необхідно враховувати при визначенні кола осіб, що заслуговують на заохочення; б) недостатньо врегульований порядок формування та видання наказу про заохочення працівників, його зміст та структуру; в) неврегульованим є питання здійснення нагляду і контролю за реалізацією управлінських рішень, пов'язаних із застосуванням заохочень до працівників органів місцевого самоврядування;

– твердження про те, що значення для працівників органів місцевого самоврядування застосування заходів заохочення полягає у: 1) визнанні та позитивній оцінці їх професійних, ділових та моральних якостей; 2) визнанні та позитивній оцінці їхньої трудової діяльності за трудовим договором; 3) підвищенні авторитету у колективі працівників; 4) мотивації подальшого професійного зростання;

– обґрунтування, що ключова роль у системі нормативно-правових актів, норми яких визначають правові засади визначення виду та застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування належить підзаконним та локальним нормативно-правовим актам. Підкреслено, що вказане є не зовсім вірним, особливо враховуючи той статус, який на сьогодні взагалі мають органи місцевого самоврядування, а тому відзначена необхідність у врегулюванні досліджуваного питання саме на законодавчому рівні;

– теза про те, що на сьогоднішній день найбільш поширеними та перспективними є матеріальні види заохочень всіх категорій працівників, в тому числі і тих, що здійснюють службово-трудова діяльність в органах місцевого самоврядування. А відтак, підкреслено, що постала нагальна необхідність у розробці дієвих механізмів щодо розрахунку показників, які повинні бути враховані при визначенні сум матеріального заохочення;

– наукова думка, що не зважаючи на те, що законодавець залишає за роботодавцем можливість й інших видів заохочень, на практиці виявляється, що керівники державних підприємств (установ, організацій) найчастіше не тільки не зацікавлені в розширенні видів заохочень на підприємстві, а й доволі суб'єктивно розподіляють наявні фінансові та матеріальні ресурси для заохочення працівників.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що результати роботи можуть бути використані у:

– *правотворчості* – при створенні нових (Трудового кодексу України) та вдосконаленні діючих нормативно-правових актів, нормами яких регулюється питання заохочення працівників органів місцевого самоврядування зокрема, та всіх категорій працівників взагалі;

– *науково-дослідній сфері* – при подальшій розробці наукової проблематики правового регулювання застосування заохочень до різних категорій працівників;

– *практичній діяльності* – при розробці правил внутрішнього трудового розпорядку органів місцевого самоврядування, та практичної діяльності, пов'язаної із застосуванням заохочень до працівників даних органів;

– освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Трудове право України», «Актуальні проблеми трудового права».

Апробація результатів дослідження. Підсумки розробки проблеми у цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки були оприлюднені на міжнародних конференціях: «Актуальні проблеми соціального права» (м. Київ, 2016 р.); «Малиновські читання» (м. Острог, 17 листопада 2017 р.); «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (м. Харків, 1 грудня 2017 р.); Збірник матеріалів учасників Всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» (м. Київ, 2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Малиновські читання» (м. Острог, 7 грудня 2018 року); «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (м. Тернопіль, 2019 рік).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 12 наукових працях, серед яких 5 статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, 1 стаття – у зарубіжному науковому періодичному виданні (Словацька Республіка), 6 наукових праць – у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Мозолевський П.В., Костюк В.Л. Право на службу в органах місцевого самоврядування: сутність, проблеми, тенденції законодавчого забезпечення. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 41. С. 4–11.
2. Мозолевський П.В. Поняття та ознаки заохочень працівників органів місцевого самоврядування в умовах правової держави. *Публічне право*. 2018. № 1(29). С. 76–84.
3. Мозолевський П.В. Нормативно-правове забезпечення заохочень працівників органів місцевого самоврядування: сутність, проблеми та перспективи. *Наукові записки НаУКМА*. Серія : Юридичні науки. 2018. Т. 2. С. 73–78.
4. Мозолевський П.В. Принципы и гарантии поощрения работников органов местного самоуправления: теоретико-правовой аспект. *Національний правовий журнал: теорія і практика*. 2018. № 4–2 (32) С. 99–102.
5. Мозолевський П.В. До проблеми визначення напрямків удосконалення правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування. *Юридичний бюлетень*. 2019. № 11. С. 118–124.
6. Мозолевський П.В. Возможности использования позитивного европейского опыта в сфере правового регулирования заощечень работников органов местного самоуправления в украинских реалиях. *Visegrad journal on human rights*. 2020. № 2. Р. 91–96 (Словацька Республіка).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Мозолевський П.В. Поняття заохочень для працівників органів місцевого самоврядування: проблеми та тенденції законодавчого закріплення. *Малиновські читання* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Острог, 17 листоп. 2017 р.). Острог : Національний університет «Острозька академія», 2017. С. 67-69.

8. Мозолевський П.В. Право на службу в органах місцевого самоврядування: сутність, проблеми, тенденції законодавчого забезпечення *Актуальні проблеми соціального права. Випуск III. науково-практичний посібник* : збірник матеріалів учасників Всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2016 р. К.: ПВГОІ «ІРСТ Україна», 2017. С. 73-74.

9. Мозолевський П.В. Заохочення праці в системі місцевого самоврядування: проблеми та перспективи. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*: тези доп. VI Міжнар. наук. - практи. конф. (м. Харків, 1 груд. 2017 р.). МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. С. 99-100.

10. Мозолевський П.В. Заохочення працівників органів місцевого самоврядування: зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми соціального права. Випуск IV: науково-практичний посібник* : збірник матеріалів учасників Всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2017 р. Київ : ПВГОІ «ІРСТ Україна», 2018. С. 85-86.

11. Мозолевський П.В. Тенденції удосконалення заохочень в органах місцевого самоврядування через призму процесів децентралізації влади. *Малиновські читання* : матеріали VII Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Острог, 7 груд. 2018 р.). Острог : Національний університет «Острозька академія», 2018. С. 73-74.

12. Мозолевський П.В. Напрями удосконалення законодавчого забезпечення заохочення посадових осіб органів місцевого самоврядування в умовах сьогодення. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вип. 10. Тернопіль, 2019. 56-58 с.

Характеристика особистості здобувача. Мозолевський Петро Вячеславович народився 23 вересня 1994 року у місті Києві.

У 2017 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія» за спеціальністю «Право», здобув кваліфікацію «магістр права».

З червня 2019 року – помічник народного депутата України, Верховна Рада України.

Мови: українська, російська, англійська. Автор більше 10 наукових публікацій.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень,

висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Мозолевського П.В. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мозолевського П.В. на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мозолевського П.В. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Мозолевського П.В. на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**провідний науковий
співробітник
відділу проблем публічного
права
Науково-дослідного інституту
публічного права
доктор юридичних наук, доцент**

Л.І. Миськів

Рецензент:

**завідувач відділу науково-правових
та законопроектних робіт
Науково-дослідного інституту
публічного права,
кандидат юридичних наук,
старший дослідник**

К.М. Куркова